

Kardeş, S. & Güney Karaman N. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun cinsel eğitimine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1554-1570.

Geliş Tarihi: 07/12/2018

Kabul Tarihi: 20/09/2018

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUĞUN CİNSEL EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Servet KARDEŞ**

Neslihan GÜNEY KARAMAN***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin erken çocuklukta cinsel gelişime yönelik görüşlerini incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak gerçekleştirilen bu araştırmanın çalışma grubunu Ankara'da bulunan 8 bağımsız anaokulunda çalışan 28 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında öğretmenlerle birebir görüşme yapılmıştır. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak olgu ya da olay hakkında farklı temalar oluşturulmuş ve bu temaların altındaki kodlar belirlenerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin erken çocukluk eğitiminde cinsel gelişim eğitimini destekledikleri, cinsel gelişim hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları, ihmal ve istismarı genel olarak doğru tanımladıkları ancak atılacak adımlar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları bulunmuştur. Çocuğa verilecek cinsel eğitim dersinin içeriğinin çocuğun gelişim düzeyine uygun olması, ihmal ve istismara yönelik bilgi içermesi ve çocuğun ailesi ve diğer bileşenleri kapsamı sonucu çıkmıştır. Ancak öğretmenlerin ihmal ve istismar durumunda nasıl bir yol izleyecekleri hakkında net bir bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Öneri olarak öğretmenlere yönelik cinsel eğitim konusundaki eğitimlerin artırılması ve özellikle öğretmenlerin ihmal ve istismar durumlarında nasıl bir yol izleyeceklerine ilişkin eğitimler verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: erken çocukluk dönemi, okul öncesi, cinsel eğitim

THE OPINIONS OF PRESCHOOL TEACHERS ABOUT SEXUAL EDUCATION

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the preschool teachers' views towards sexual development in early childhood. In this study Qualitative research method was used. It was designed with case study. Research sample constituted 28 preschool teachers working in 8 independent kindergartens in Ankara. Individual interviews were held with the teachers. Content analysis method was used in the research. Different themes were created about the phenomenon or event and the codes under these themes are determined and interpreted. As a result of the research, teachers supported the education of sexual development in early childhood education. it was seen that teachers had sufficient knowledge about sexual development. they correctly defined neglect and abuse in general. The content of the sexual development course must be appropriate for the children's level of development, includes family education and includes information about neglect and exploitation. However, it was seen that teachers had the confusion about how to follow the way in case of neglect and abuse. As a recommendation, it has been proposed to increase the training on sexual education for teachers and to give trainings on how teachers will follow the cases of neglect and abuse.

Key Words: early childhood education, preschool, sexual development

* Gazi Üniversitesi'nde düzenlenen 5.Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongre (2017)'sinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü, kardesservet@gmail.com

*** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü, neslihanguney@gmail.com

1.GİRİŞ

Bireyin yaşamındaki sosyal etkileşimler bireyin cinsel kimliğini, cinselliğe karşı tutumunu ve davranışlarını etkiler (DeLamater, & Friedrich, 2002). Cinselliğin insan yaşamının önemli bir parçası olduğu gün geçtikçe anlaşılmaktadır. Öte yandan; digital oyunların, tv’lerdeki filmlerin, oyuncakların, giysilerin, müzik videolarının pazarlanmasında cinselliğin sıklıkla ticari amaçlı kullanıldığını görmekteyiz. Medya iletişim araçları her yaştan çocuğun bu tarz uygunsuz içeriklere maruz kalmasına yol açmaktadır (Department for Education and Child Development, 2013).

Cinsellik bireyin değerleri, tutumları, duyguları, etkileşimleri ve davranışlarından oluşmaktadır. Cinsellik biyolojik, psikolojik, sosyal, politik, ekonomik, kültürel, tarihi ve dini faktörlerin tamamından etkilenmektedir (World Health Organization, 2015). Cinsellik zamana, mekana, farklı nesillere, kültüre ve topluma göre değişiklik gösterebilmektedir (Larsson, 2000). Biyolojik temelli erkek ya da kadın olma durumu cinsiyet olarak açıklanır. Cinsel kimlik ise cinsiyetten bağımsız bir kavramdır. Cinsel kimlik bireyin cinsiyetinden haberdar olması, bedenini tanması, duygu ve düşüncelerinde buna uygun davranması olarak ifade edilebilir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2007).

Dünya Sağlık Örgütü’ne göre, cinsel sağlık, bireyin cinsel ilişkilerinde fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak iyi olma durumudur. İnsanların kendi cinsel sağlıklarını korumaları ve kendi kararlarını verebilmeleri için cinsel bilgiye ulaşmalarının kolaylaşması ve bu konuda eğitim almaları gerekmektedir (World Health Organization, 2015). Çocukların özel yaşamına, mahremiyetine saygı duymak ve farklı yaştaki çocukların sorularına dikkatli bir şekilde cevap vermek gerekir. Çocukların kendi bedeni, fiziksel ve duygusal yönü hakkında bilgi eksikliğine sahip olması, çocukların bazı istismarlara karşı savunmasız olmalarına sebep olabilir (Larsson, 2000).

Ebeveynlere cinsel gelişim hakkında ne biliyorsunuz? diye sorulduğunda genelde doğum kontrolü, anatomi ve üreme gibi temel konulara odaklandıkları görülmektedir. Oysa ebeveynlerin çocukları bilgilendirmek için aşk, cinsel kimlik, cinsiyet rolleri, bedeni tanıma, ihmal ve istismar hakkında bilgi sahibi olması ve çocuklarını güvenli bir şekilde bilgilendirmeleri önemlidir. (Ballard & Gross, 2009). Ebeveynlerin çocukların cinsellikle ilgili sorularına cevap vermesi ve meraklarını gidermesi, çocukların sağlıklı gelişimine yol açar. Ebeveynler, çocukların cinsel gelişimleriyle ilgili soruları hakkında bilgi sahibi olmamaları durumunda da çocuklara karşı dürüst olmalı, bunu onlara uygun bir şekilde ifade etmelidirler. Çocuklar problemlerini ve kaygılarını ifade edebileceklerini, vücutları veya deneyimledikleri bir olay hakkındaki sorularını ebeveynlerine rahatlıkla sorabileceklerini bilmelidirler (McKee, & etc., 2010; Planned Parenthood, 2009). Bilgi, doğru kanallardan elde edildikten sonra çocuklarla paylaşılmalıdır. Çocukla yapılan konuşmada ebeveynlerin utanarak, sıkılarak konuşması çocukların kafasında cinselliğin utanılacak ve can sıkıcı bir şey olduğu izlenimi uyandırabilir (Steelhammer, 2003). Çocukların ailelerinden yeterince ilgi ve sevgi görmesi, çocukların bu ihtiyaçlarının karşılanması çocukların ihmal ve istismara uğrama riskini azaltacaktır (Alpaslan, 2014). Bununla birlikte çocuğa yönelik ihmal ve istismarın tanımlanması ve ilgili yerlere bildirilmesi de çocuğa yönelik ihmal ve istismarın önlenmesinde önemlidir (Crosson-Tower, 2003).

Özellikle erken çocukluk döneminde çocuklar kendi vücutlarını ve diğer akranlarının vücutlarını merak ederler. Bazen kendi genital bölgelerini bazen de diğer çocukların genital bölgelerini merak eder ve dokunmaya çalışırlar. Çocukların mastürbasyon davranışı sergilediği ama bu davranışın cinsel doyumdan çok sakinleştirici bir davranış olduğu söylenebilir. Çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında oyun yoluyla cinsel kimliklerini ve davranışlarını yapılandırmaktadırlar (Steelhammer, 2003). Bu dönemde çocuklar, akranlarını cinsel oyunlar oynamaya zorlayabilirler. Bu yaşlarda çocukların doktorculuk ve evcilik gibi oyunları cinsel davranışlar ve söylemler içerebilmektedir. Çocuklar bu dönemlerde cinsellikle ilgili sorular sorabilmektedirler. Çocuklarda mahremiyet olgusu gelişmemiştir. Açık alanlarda ve ortalık yerde çıplak gezebilirler (Department for Education and Child Development, 2013; National Sexual Violence Resource Center, 2013; Babcock, 2015; The National Child Traumatic stress Network, 2009). Bu durumlarda çocuklara hazır olduğundan daha fazla bilgi verilmemelidir. Özellikle çocukların altının değiştirildiği ya da tuvalete götürüldüğü zamanlar çocukların merakını gidermek için açıklama yapılacak uygun zamanlardır. Çocuklara mahremiyetle ilgili temel bilgiler verilmelidir. Uygun olan ve uygun olmayan davranışlar çocuklara anlatılmalı ve çocuklara istenen ve istenmeyen dokunuş arasındaki farklar anlatılmalıdır. Çocuklara sınırları söylenmelidir. Kendi vücudunun kendine ait olduğu, başkalarının vücuduna ve mahremiyetine saygı duyması gerektiği de belirtilmelidir (Department for Education and Child Development, 2013; Consortium on the Management of Disorders of Sex Development, 2006).

Cinsel eğitim bireyin cinsel gelişimi anlaması, insan cinselliğine, başkalarının haklarına, değerlerine saygı göstermesi ve cinselliğe karşı olumlu bir bakış açısı ve uygun davranış kazandırma eğitimidir (Bayhan ve Artan, 2005). Bu dönemde çocuklara verilen bilgiler çocukların gelişim düzeyine uygun olmalıdır. Çocuklara verilecek eğitim çocukların kendi vücudunun farkına varması, kendini tanıması, cinsiyet, cinsel kimlik ve istismarı önlemeye yönelik bir eğitim olmalıdır. (Balter, Rhijn & Davies, 2016). Dahası çocukların sorularının uygun şekilde yanıtlanması gerekmektedir. Çocukların cinsellikle ilgili merakı, cinselliğin toplumda bir tabu halinde olması ve kendi sorularına çevresinden makul cevaplar bulamaması üzerine gittikçe artar (Alpaslan, 2014). Cinsel eğitim sayesinde birey kendi bedenine ve karşı cinsin bedenine saygı duymayı öğrenir. Birey cinsellikle ilgili doğru bilgi ile donandığında yanlış bilgileri reddeder (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008). Cinsellikle ilgili sorunların temelinde çocukların doğru zamanda, doğru kişilerden bu bilgileri alamaması yatmaktadır (Tuğrul ve Artan, 2001). Günümüzde çocuklar Tv, akıllı telefon, internet gibi iletişim ve medya araçlarından cinsellikle ilgili çok fazla içeriğe maruz kalmakta ve çoğu zaman yaşına uygun olmayan içeriklerle karşılaşmaktadırlar (Durham, 2009). Çocuklarla çalışan profesyoneller çocukların cinsel davranışları hakkında bilgi sahibi olmalı, çocukları uygun şekilde yönlendirmeli ve çocukların cinsel kimliklerine uygun davranışların neler olduğu, hangi davranışların sapkın davranışlar olarak nitelendirildiğini bilmelidirler (Larsson, 2000).

Cinsel eğitim okul programlarında yeterince yer alamamakta ve cinsel eğitime yeterince önem verilmemektedir. Bu durum çocukların ve ailelerinin cinsellik konusunda yetersiz kalmalarına sebep olmaktadır (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008). Dolayısıyla okulların cinsel eğitime önem vermesi ve öğretmenlerini eğitmesi çocukların cinsel hayatını dolaylı olarak sosyal ve duygusal gelişimini önemli oranda etkileyecektir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı okul öncesi eğitim çağındaki çocukların sağlıklı cinsel gelişiminde önemli bir rol oynayan öğretmenlerin, çocuğun cinsel gelişimine yönelik bilgi ve bu konuda verilecek cinsel eğitime ilişkin farkındalıklarını ortaya koymaktır. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı incelendiğinde cinsellikle ilgili yeterli bilgi olmadığını görmekteyiz. Programda cinsel gelişim, cinsel eğitim, cinsellik, erkek ve kadın sözcüklerinin yer almadığı görülmektedir. Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin ise cinsel eğitim konusunda bilgi sahibi olmamaları ve okul öncesi eğitim öğretmenlerinin lisans eğitiminde ya da hizmet içi eğitimlerle cinsel eğitim konusunda desteklenmemeleri okul öncesi eğitim alanında çalışan öğretmenlerin cinsel eğitim konusundaki görüşlerinin önemini arttırmaktadır. Dolayısıyla bu kadar önemli bir konuda ellerinde yapılandırılmış bir program olmayan ve cinsel eğitim konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı düşünülen okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitim konusundaki tutum, görüş ve davranışlarının ne olduğu büyük bir merak konusu olmuştur. Özellikle ülkemizde cinselliğin tabu olarak görülmesi ve bu alanda yeterince çalışma olmamasından dolayı öğretmenlerin bu konuyla yeterince ilgilenmedikleri düşünülmektedir. Birçok gelişim kuramcısına göre kişiliğin temel özellikleri hayatın ilk yıllarında belirlenmektedir (Özdemir, Güzel Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012). Erken çocukluk yıllarında çocukların cinsellikle ilgili merakı ilerleyen yıllardan daha fazladır (Miragoli, Camisasca & Di Blasio, 2017) Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerin cinsel gelişim alanında bilgili olması ve bu alanın öneminin farkında olması çocukların gelişimine ve kişiliğine olumlu katkıda bulunacaktır. Bununla birlikte, son zamanlarda çocuklara yönelik ihmal ve istismar olaylarının arttığı ve medyada yoğun bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Bu ihmal ve istismar olaylarının azaltılması ve önlem alınmasının bir ayağı da eğitim alanında çalışan öğretmenlerin cinsel eğitim hakkındaki görüşlerinin ve ne kadar bilinçli olduklarının ortaya konulması olabilir. Bu amaç çerçevesinde “Okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun cinsel gelişimine ve eğitimine ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Araştırmalar, öğretmenlerin cinsel gelişim ve eğitim konusunda yeterince bilgilerinin olmadığını göstermektedir (Balter, Rhijn & Davies, 2016; Menmur & Kakavoulis, 1999). Ayrıca Kürklü (2011) ve Can Yaşar, Şenol ve Akyol (2015) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin çocukların ihmal ve istismarında tanı koymak için yeterli olmadıkları ve bu konuda yeterince bildirim yapmadıkları sonucuna ulaşımlardır. Bununla birlikte Carson (2006) yaptığı araştırmada öğretmenlerin cinsel gelişim hakkında eğitilmelerinin çocuklarda görülen cinsel davranış bozukluklarının azalmasına yardımcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmalar öğretmenlerin cinsel gelişim, cinsel eğitim ve çocuğun ihmal ve cinsel istismar durumları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ve bu konuda yetkin olmadıklarını göstermektedir. Bu araştırmalardan farklı olarak, Dönmez (2009) yaptığı araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun ihmal ve istismarı hakkında yeterince bilgi sahibi oldukları sonucuna ulaşmıştır. Sağır ve Gözler (2013) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarına yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Toplumun çocuk ihmal ve istismarı konusunda hassas olması ve medyada yoğun şekilde yer alan çocuğa yönelik ihmal ve istismar haberlerinin öğretmenleri, bu konudaki farkındalıklarını arttırmak için motive ettiği söylenebilir. Balter, Rhijn &

Davies, (2016) ise yaptıkları araştırmada okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çocuğa cinsel eğitim verme konusunda, çocukların cinsel gelişimine yönelik inanışlarından çok ailelerin tepkilerinin etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Dolayısıyla alanda farklı bakış açıları ve sonuçlar ortaya koyan araştırmalar olması bu konuda net bir eğilimin olmadığını göstermekte ve bu araştırmanın önemini arttırmaktadır. Bununla birlikte okul öncesi öğretmenlerinin bu konudaki bilgi ve farkındalıklarının ortaya konması hem öğretmen eğitimlerine yönelik planlama yapılması hem de araştırmacılara yol göstermesi bakımından önemlidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma “Okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun cinsel gelişimine ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusunun cevabını bulmak için nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseniyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili bulguları, derinlemesine inceleyen bir araştırma yöntemidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Durum çalışması ise araştırmacının bir veya birkaç durumu derinlemesine incelediği ve bu durumlara bağlı temaları ortaya koyduğu nitel araştırma yaklaşımıdır (Creswell, Hanson, Clark Plano & Morales, 2007). Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin, çocukların cinsel gelişimine ilişkin görüşlerini almak için öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşmelerle veri toplanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Ankara’da bulunan 8 bağımsız anaokulunda çalışan 28 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlere ulaşmak için kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenmesi için amaçsal örneklem yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenlerle yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşülen okul öncesi öğretmenlerinin 27’si kadın 1’i ise erkek öğretmendir. Öğretmenlerin 5’i 1-5 yıl arası deneyime, 10’u 6-10 yıl arası deneyime, 9’u 11-20 yıl arası deneyime, 4’ü ise 21 yıl ve üzeri deneyime sahiptir. Öğretmenlerin 23’ü çocuğun cinsel gelişimine yönelik lisans düzeyinde ders almıştır. Öğretmenlerin 4’ü cinsel gelişim konusunda seminerlere katılmış 1’i ise hizmet içi eğitim almıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu ilgili alanyazın tarandıktan sonra oluşturulmuştur. Görüşme formu cinsiyet, mesleki deneyim gibi bilgileri içeren birinci bölüm ve 7 sorudan oluşan ikinci bölümle son halini almıştır. Görüşme formunda yer alan örnek sorular şu şekildedir;

“Cinsel gelişim nedir?”

“Erken çocukluk eğitiminde cinsel eğitimin amaçları neler olmalıdır?”

“Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin cinsel gelişimle ilgili bilgileri nasıl/hangi yolla artırılabilir?”

“Cinsel ihmal ya da istismar vakasıyla karşılaştığımız zaman nasıl bir yol takip edersiniz? Açıklayınız.”

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak olgu ya da olay hakkında farklı temalar oluşturularak ve bu temalarında altında kodlar belirlenerek, temalar yorumlanmıştır. Yazılı ve sözlü materyallerin sistemli ayrıntılı bir analizi olan içerik analizi söylemlerin kodlanarak sayısallaştırılması olarak ifade edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada ilk önce bulguların tamamı (ham veriler) bir araya getirilerek bulgular tekrar tekrar okunmuştur. Veriler analiz için hazırlanıp düzenlenerek, bulgular içerisinde gereksiz görülen bilgiler ayıklanmıştır (Guest, Namey & Mitchell, 2012). Temaların oluşturulmasının ardından, bulgular tümevarım yöntemi ile yorumlanmıştır. Analiz sürecinde araştırmacılar oluşturdukları temaları ve altına gelen kodlamaları tekrar tekrar inceleyerek güvenilirliği arttırmaya çalışmışlardır. Bununla birlikte katılımcıların görüşlerinin sıklığı çıkarılmış ve araştırmacılar tarafından görüşülen kişilerin verdiği cevaplardan sık sık alıntılar yapılmıştır. Verilerin sunumunda, frekans, alıntı seçimi, çeşitlilik ve uç örnekler ölçütleri dikkate alınmıştır (Carley, 1993).

3. BULGULAR

Bu bölümde okul öncesi eğitim öğretmenlerinin cinsel eğitimin içeriğine ve amaçlarına, cinsel eğitimin sınırlarına, sık karşılaşılan sorunlara, ihmal ve istismarı belirleme ve izlemeyle ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin 27'si erken çocukluk döneminde cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini ifade etmiş öğretmenlerden yalnızca 1'i cinsel eğitime karşı çıkmıştır. Öğretmenlerin 12'si cinsellikle ilgili yeterli bilgiye sahip olduğunu ifade etmiş, 13'ü yeterince bilgiye sahip olmadığını belirtmiş 3 öğretmen ise cevap vermemiştir. Öğretmenlerin cinsel gelişim ile ilgili yaptıkları tanımlamalar ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.

Cinsel Gelişimin Tanımına İlişkin Görüşler

Kategoriler	f
Bireyin kendi bedenini keşfetme süreci	9
Cinsiyet rolleri ve bu rollere uygun davranış süreci	7
Cinsel kimliğin oluşma süreci	5
Bireyin cinsiyetine uygun özellikler sergilemesi	4
Çocuğa mahremiyet eğitimi	1
Farklı cinsiyetler hakkında bilgi sahibi olma	1
Çocuğun cinsel gelişimini yönetebilme becerisi	1

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin cinsel gelişimi, en fazla bireyin kendi bedenini keşfetme süreci ($f=9$) olarak tanımladıkları görülmektedir. Bununla birlikte Öğretmenlerin cinsiyet rollerine ($f=7$) ve cinsel kimliğe ($f=5$) değindikleri de görülmektedir. Çocuğa mahremiyet eğitimi ($f=1$) ve farklı cinsiyetler hakkında bilgi sahibi olma ($f=1$) ise en az ifade edilen cevaplar olmuştur. Bulgulara ilişkin örnek öğretmen ifadeleri şu şekildedir;

Ö.8. *Cinsel gelişim, bireyin cinsel büyümesi, cinsel büyümeye karşı sağlıklı tutum takınması ve cinsel dürtülerini denetim altına almak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olabilmesidir.* Bu ifade ile cinsel gelişimin denetim altına alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Ö.27. *Cinsel gelişim; bireyin kendi cinsiyeti ile ilgili bilgi sahibi olması, üreme organlarına dair bilgiler ve bunların büyüüp gelişimi, bütün bunlarla birlikte bireyde meydana gelen davranış değişikliklerini kapsar. İfadesi ile bireyin gelişimi ile ilgili bilgi sahibi olması gerektiğini vurgulamıştır.*

Tablo 2.
Okul Öncesinde Cinsel Eğitimin Amaçlarına İlişkin Görüşler

Kategoriler	f
Cinsiyet özelliklerinin öğretilmesi	12
Çocuğun çevresine(aile, öğretmen) cinsel eğitim vermek	10
Cinsel ihmal ve istismar eğitimi	5
Çocuğun bedenine hakim olması	4
Cinsel eğitimin amacı Cinsiyete uygun davranışları kazandırma	4
Çocukların sorularına cevap verme	3
Çocuğa yaşına uygun cinsel bilgi verme	2
Farklılıklara saygı eğitimi	2
Çocuğu toplumsal rollere hazırlamak	2
Çocuğa tuvalet eğitimi vermek	1

Tablo 2'ye göre öğretmenlerin cinsel eğitimin amaçları için önceliği, çocuklara cinsiyet özelliklerinin öğretilmesi ($f=12$), çocukların çevresine eğitim verme ($f=10$) ve çocuklara yönelik ihmal ve istismar eğitimi ($f=5$) konularına verdiği görülmektedir. Farklılıklara saygı eğitimi ($f=2$), çocuğu toplumsal rollere hazırlama ($f=2$) ve çocuğa tuvalet eğitimi ($f=1$) az olmakla birlikte vurgulanan konular olmuştur. Bulgulara ilişkin örnek öğretmen ifadeleri şu şekildedir;

Ö.11. *Çocuğun cinsiyet ayrımı hakkındaki düşünceleri ve tutumları hakkında öğretmene bilgi verilmelidir. Çocuğa verilecek tuvalet eğitiminde nasıl bir tutum sergileneceği öğretilmeli. Öğretmene diğer gelişim alanlarının özellikleri ve aşamaları öğretildiği gibi cinsel gelişim aşamaları da öğretilmeli. Çocuklara karşı uygulanan cinsel ihmal ve istismar hakkında bilgi verilmeli.*

Ö.23. *Öncelikli olarak cinsel eğitimin amacı çocukların doğru kaynaktan bu konu ile ilgili bilgi almaları, bilinçlendirilmeleri ve buna bağlı olarakta cinsel istismarı önleme olmalıdır. Çocuklara sordukları kadar bilgi verildikten sonra ailelerde bu konuda bilgilendirilmelidirler. Bundan dolayı öğretmen olarak bizlerin cinsel eğitim konusunda bilgi sahibi olmamız gerekir.*

Tablo 3.
Okul Öncesinde Cinsel Eğitimin Sınırlarına İlişkin Görüşler

Kategoriler	f
Çocuğun gelişim düzeyine uygun bilgi	9
Çocukların merakını giderecek kadar bilgi	6
Cinsel Gelişim Yaşanılan çevre	5
Dersinin Sınırları Ailenin değerleri	5
Aileler ve uzmanlarla işbirliğinde sınır koyulmalı	3
Cinsel eğitim dersine sınırlama olmamalı	3
Fikrim yok	1

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğretmenler okul öncesi eğitimde, çocukların gelişim düzeylerine uygun bilgi ($f=9$) ve çocukların meraklarını giderecek kadar bilgi ($f=6$) verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin ailelerin değerlerine ($f=5$) dikkat ettikleri görülmektedir. Bu derse sınır koyulmaması ($f=3$) gerektiğini ifade eden öğretmenlerde yer almaktadır. Okul öncesi dönemde cinsel eğitimin sınırlarına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir.

Ö.18. *Bu eğitimin kesinlikle yüzeysel olması gerektiğini düşünüyorum. Çocuklara erken çocukluk döneminde böyle bir eğitim verilecekse bilgiler yüzeysel olmalı, bu eğitimin sınırları sadece çocukların merak ettiği kadar yüzeysel bilgiler olmalıdır. Çocuklara böyle bir eğitimin verilmesi yerine aileler eğitilmeli diye düşünüyorum. Eğitim sadece çocukların cinsiyet özellikleri ve çocukların cinsellikle ilgili merak ettikleri konular hakkında olmalıdır.*

Ö.23. *Cinsel gelişim eğitiminin sınırları çocuğa göre belirlenir. Çocuk sizden ne kadar bilgi almak istiyorsa o kadarı verilir. Yani çocukların bedenlerini tanınması ve kendini istismardan koruması onun için önceliklidir. Bu bilgi sınır olarak belirlenebilir.*

Tablo 4.

Sık Karşılaşılan Cinsel İçerikli Davranışlara İlişkin Görüşler

Kategoriler	<i>f</i>
Genital bölgeye dokunma(mastürbasyon)	13
Birbirlerinin cinsel organını merak etme	11
Öpme sarılma davranışı	5
Cinsiyet ayırımı yapma	4
Oyuncaklarla (örn. bebek) cinsel temsiller	3
Sevme, sevilme aşk içerikli konuşmalar	3

Tablo 4'e göre cinsel içerikli davranışlardan genital bölgelere dokunma ($f=13$), birbirlerinin cinsel organını merak etme ($f=11$) davranışlarının en fazla sergilenen davranışlar olduğu görülmektedir. Sevme, sevilme aşk içerikli konuşmalar ($f=1$) öğretmenler tarafından en az ifade edilen davranış olmuştur. Öğretmen ifadelerine göre, çocukların sınıfta en sık sergiledikleri cinsel davranışlar şu şekildedir.

Ö.7. *Cinsiyete uygun rol seçimi ve oyun kurma. Uyku saatinde mastürbasyon davranışı. Kız ve erkeklerin birbirinden hoşlanması, dokunma, elini tutup öpme davranışı sergileme.*

Ö.15. *Mastürbasyon, çocukların birbirlerine cinsel organını göstermesi şimdiye kadar karşılaştığım ve gözlemlediğim davranışlardır.*

Medyanın ve ailenin çocuğun gelişiminde önemli etkisi olduğu görüşü de öğretmenler tarafından vurgulanmaktadır.

Ö.16. *Görsel medya yoluyla yayınlanan dizi klip ve cinsellik içeren görsellerin kontrolsüz izlenimi sonrasında sınıf içerisinde serbest zaman etkinliklerinde gözlenen aşk, öpme, sarılma, çocuk yapma isteği. Olumsuz aile tutum ve davranışları sonucu cinsiyet ayırımı yapma, dar kıyafet ya da yeterli tuvalet temizliği alışkanlığı olmaması. Çocuğun kendiyile çok fazla baş başa bırakılması sonucu kendini keşfetmesiyle, sınıf içerisinde uykuya geçişte mastürbasyon eğilimleri gözlenmektedir.*

Tablo 5.*Öğretmenlerin Bilgilerinin Arttırılmasına İlişkin Görüşler*

	Kategoriler	f
Cinsel eğitim bilgisi	Uzman kişilerle eğitimler(seminer, konferans) verme	19
	Hizmet içi eğitim verilmesi	13
	Lisans düzeyinde cinsel eğitim dersleri	10
	Cinsel eğitim ile ilgili kitap desteği	9
	Araştırma ve makalelerin çoğaltılması	3
	Medya yoluyla eğitim	2
	Proje çalışmaları	1

Tablo 5'te öğretmenler tarafından, cinsel eğitim ile ilgili bilgilerinin arttırılması için uzman kişilerle eğitimler verilmesi ($f=19$), hizmet içi eğitim verilmesi ($f=13$) ve lisans düzeyinde cinsel eğitim dersleri verilmesi ($f=10$) en çok ifade edilen görüşler olmuştur. Medya yoluyla eğitim ($f=2$) ve proje çalışmaları ($f=1$) ise en az ifade edilen görüşler olmuştur. Öğretmenlerin cinsel eğitimle ilgili bilgilerinin arttırılmasına dair alıntılanan ifadeler aşağıdadır.

Ö.11. *Hizmet içi eğitimlerinde bu konuya değinilebilir. Ayrıca öğretmenlere MEB tarafından verilen kitapçıkların arasında bu konuyla ilgili kitapçıkta bulunabilir. Erken çocuklukta cinsel eğitim hakkında okul öncesi eğitim öğretmenleri ile proje çalışmaları yapılabilir.*

Ö.17. *Ayda bir veya birkaç defa öğretmenlerin seminerlere katılması gerektiğini düşünüyorum. Kitap, video, makale ve medyadaki eğitim içerikleri ile öğretmenler geliştirilebilir. Lisans sürecinde bu konuya yönelik dersler verilmeli.*

Ö.21. *Öncelikle çok iyi bir lisans eğitimi almaları gereklidir. Sık sık seminerlere ve konferanslara katılım gerçekleştirilmelidir. Cinsel eğitim kitapları okuma alışkanlıkları edinilmelidir.*

Tablo 6.*Öğretmenlerin Çocuğun İhmal ve İstismarı Tanımına İlişkin Görüşleri*

	Kategoriler	f
Çocuk ihmal ve istismarı	Çocuklara isteği dışında dokunma	9
	Çocukların cinsel amaçlar için kullanılması	7
	Çocukların ihtiyaçlarının karşılanmaması	5
	Çocuklara cinsel eğitim verilmemesi	3
	Çocukların zarar görebileceği her türlü davranış	3
	Çocukları rahatsız edici söz, davranış ve tavırlar	1

Tablo 6'da görüldüğü gibi, öğretmenler çocuğa ihmal ve istismarı, çocuklara isteği dışında dokunma ($f=9$), çocukların cinsel amaçlar için kullanılması ($f=7$) ve çocukların ihtiyaçlarının karşılanmaması ($f=5$) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin ihmal ve istismara ilişkin tanımlarına dair alıntılar aşağıdaki gibidir.

Ö.2. *Cinsel ihmal ve istismar aslında gün içinde fark etmeden çocuklara gösterdiğimiz birçok davranışta bulunmaktadır. Mesela izin almadan çocuğu öpmek, tuvalet ihtiyacını giderirken veya sonrasında öz bakımını karşılamak gerekçesiyle çocuğun rızasına bakmadan çocuğa dokunmak, annenin babanın çocuğuna aşkı diyerek dudağından*

öpmesi bu davranışlar iyi niyet barındırmasına rağmen çocuklarda cinsel anlamda kavram kargaşası yaratacak bu tip olayların daha ileri ve kötü niyetli olanlarıdır.

Ö.4. Cinsel ihmal çocuğu koruyabilecek durumdayken gerekli önlemlerin alınmaması ve çocuğun zarar görmesi. İstismar ise çocuğa isteği dışında dokunma, özel bölgelerine dokunma, okşama, öpme ve tecavüz olarak ifade edebilirim.

Ö.19. Çocuğa verilmesi gereken cinsel eğitimin verilmemesi cinsel ihmaldir. Çocuğun kendinden yaşça büyük birisi tarafından cinsel haz amacıyla zorla ya da ikna yoluyla cinsel etkileşime maruz bırakılması cinsel istismardır.

Tablo 7.

Çocuğun İhmal ve İstismarı Vakasında Takip Edilen Yola İlişkin Görüşler

Kategoriler	f
İhmal ve istismar vakası takibi	
Uzman kişilerle görüşme (Psikolog ya da rehberlik servisine başvurma)	15
Okul aile gibi paydaşlarla işbirliğine gitme	13
Durumu anlamaya ve çözüm bulmaya çalışma	10
Herhangi bir fikri yok	9
İlgili kurumlara haber verme	6

Tablo 7’de görüldüğü gibi, ihmal ve istismar vakalarında öğretmenlerin en çok paydaşlarla işbirliğine gittiği (f=13) ve psikolog ya da rehber öğretmen gibi uzman kişilere başvurduğu (f=15) görülmektedir. Olayla karşılaştığında ne yapması gerektiğine dair herhangi bir fikri olmayan (f=9) öğretmenlerin sayısı da dikkate değerdir. İhmal ve istismar vakası ile karşılaşıldığında nasıl bir yol izleyeceğine dair öğretmen ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö.3. *Bilmiyorum ama sanırım bunu fark edersem önce aileye haber veririm sonrasında da yetkilileri bilgilendiririm.*

Ö.16. *Önce güven kazanır olayı öğrenirim. Olaya müdahale edip doğruları öğrendikten sonra aile, rehber öğretmen, psikolog ve öğrenciyle görüşmeler yaparım. İlgili kurum ve kuruluşları haberdar eder, konuyla ilgili gerekli tedbir ve önlemlerin alınmasının takibini yaparım.*

Ö.26. *Hayır. Açıkçası çok fazla bir bilgim yok. Hangi durumlarda, hangi derecede hangi yollara başvurulur bilmiyorum. Polise ya da rehabilitasyon merkezlerine hangi durumlarda başvurulması gerekir aile ile ne zaman ve nasıl konuşulması gerekir bilmiyorum.*

Genel olarak öğretmenler cinselliği bireyin kendi bedenini keşfetme süreci olarak tanımlamışlardır. Çocukların gelişim düzeylerine uygun, cinsiyet özelliklerinin çocuklara öğretilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin en sık karşılaştıkları davranışların cinsel bölgelere dokunma ve birbirlerinin cinsel organını merak etmek olduğu görülmüştür. Öğretmenler isteği dışında çocukların vücuduna dokunmayı istismar olarak tanımlamış, ihmal ve istismar durumunda uzman paydaşlarla işbirliğine gideceklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte önemli sayıda öğretmen böyle bir durumda nasıl bir yol izleyeceğini bilmediğini belirtmiştir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmenler erken çocuklukta cinsel eğitimi desteklediklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak okul öncesi eğitim öğretmenlerinin cinsel eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları söylenebilir. Öğretmenler cinsel eğitim dersinin içeriğinin çocukların gelişim düzeyine uygun olması, ihmal ve istismara yönelik bilgi içermesi ve çocukların çevresine (aile, öğretmen vb.) yönelik bilgilendirme içermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Memmur & Kakavoulis (1999)'in İskoçya ve Yunanistan'da yaptıkları kültürlerarası araştırmada, öğretmenler genelde cinsel eğitimin çocukların bu konudaki bilgi ve farkındalıkları arttırmak ve kendi vücutlarını tanımaları için verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak araştırmada öğretmenler çocuklara verilecek cinsel eğitimin, çocukların ihmal ve istismardan korunmaları için faydalı olacağı noktasına değinmemişlerdir. Bu durum bu ülkelerde çocuklara yönelik ihmal ve istismarın çok yaygın olmaması ya da ihmal ve istismarın gündemde olmamasından kaynaklanabilir. Yapılan araştırmalarda (Eliküçük ve Sönmez, 2011; Tuğrul ve Artan, 2001; Ceylan ve Çetin, 2015; Kakavoulis, 1998; Memmur & Kakavoulis, 1999) anne babaların cinsellik ve cinsel eğitimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu konuda eğitilmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla öğretmenlerin cinsel eğitimin içeriğinin sadece çocuklara yönelik değil ayrıca çocukların ilk öğretmenleri olan ebeveynlere yönelik olması yaklaşımı doğru bir yaklaşımdır. Öğretmenler çocuklarda birbirlerinin vücudunu merak etme, mastürbasyon ve cinsiyet ayrımı davranışlarının en sık görülen davranışlar olduğunu söylemişlerdir. Benzer olarak (Balter, Rhijn & Davies, 2016; Larsson & Svedin, 2002) yaptıkları araştırmada çocukların en fazla sergiledikleri cinsel davranışların genital bölgelere bakma ve mastürbasyon olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu tarz durumların bu yaş çocuklarda görülebilen davranışlar olduğu söylenebilir ancak önemli olan bu davranışlarda öğretmenlerin nasıl bir yol izlediğidir. Bu yüzden erken çocukluk dönemi öğretmenlerine verilen cinsel eğitimin önemi daha da atmaktadır. Öğretmenler, çocukların cinsel eğitimlerine yönelik seminerler, konferanslar, hizmet içi eğitimler ve lisans düzeyinde dersler verilmesinin uygun olacağını ifade etmişlerdir. Günümüzde kullanılan proje çalışmaları, uzaktan eğitim gibi eğitim modellerine yeterince değinilmemesi, öğretmenlerin eğitimde daha çok geleneksel yöntem odaklı düşündüklerinin bir göstergesi olabilir. Öğretmenlerin genel olarak ihmal ve istismar hakkında yeterince bilgi sahibi oldukları ancak ihmal ve istismar vakaları durumunda nasıl bir yol izleyecekleri konusunda kafa karışıklığına sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Benzer olarak Erol (2007) yaptığı araştırmada öğretmenlerin istismar hakkında okulda aldıkları eğitimin yeterli olmadığı, öğretmenlerin bu konudaki bilgilerini genelde çevreden, sosyal medyadan ve görsel medyadan elde ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Yapılan araştırmalarda (Márquez-Flores, Márquez-Hernández & Granados-Gámez, 2016; Tuncay ve Özer, 2015) öğretmen adaylarının çoğunluğunun ihmal ve istismar durumunda nasıl davranacaklarını bilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çocuğun kişiliğinin temellerinin atıldığı erken çocukluk eğitimi yıllarında bu kadar önemli bir konuda boşluk olmamalıdır. Bu yıllarda öğretmenlere gerekli eğitimler verilmeli ve öğretmenler ihmal istismar durumlarında çocuğun daha fazla orselenmemesi için gerekli rehberliği yapmalıdırlar.

Sonuç olarak erken çocukluk eğitiminde çalışan öğretmenlere planlı ve programlı bir cinsel eğitim verilmesi, öğretmenlerin cinsellikle ilgili eğitimlerinin öğretim programlarına dahil edilmesi ve öğretmenlere cinsel gelişim, ihmal ve istismar durumlarında nasıl bir yol izleyeceklerine ilişkin gerekli eğitimlerin verilmesi önerilebilir. Erken çocukluk lisans eğitiminde zorunlu cinsel eğitim dersinin olması bir başka öneri olarak sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Alpaslan, A. H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15, 194-201.
- Büyüköztürk, S., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (12. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Babcock, (2015). *Sexual development in children and young people: Developing a Best Practice Approach*. 03/06/2017 tarihinde <http://www.devonsafeguardingchildren.org/documents/2015/09/sexual-development-in-children-and-young-people-developing-a-best-practice-approach.pdf> adresinden alınmıştır.
- Ballard, S. M., & Gross, K. H. (2009). Exploring parental perspectives on parent-child sexual communication. *American Journal of Sexuality Education*, 4(1), 40-57.
- Balter, A. S., van Rhijn, T. & Davies, A. (2016). The development of sexuality in childhood in early learning settings: An exploration of Ontario Early Childhood Educators' perceptions. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 25(1), 30-40.
- Bayhan, P. S. ve Artan, İ. (2005). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Can Yaşar, M., Şenol, B. ve Akyol, T. (2015). Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik cinsel istismar tutumlarının incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1(2), 228-241.
- Carley, K. (1993). Coding choices for textual analysis: A comparison of content analysis and map analysis. *Sociological methodology*, 23, 75-126. DOI: 10.2307/271007.
- Carson, C. (2006). Understanding and managing sexual behaviour problems in school settings. In M. Erooga & H. Masson (Eds.), *Children and young people who sexually abuse others: Current development and practice responses* (pp. 51-64).
- Ceylan, Ş. ve Çetin, A. (2015). Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların cinsel eğitimine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(3), 41-59.
- Consortium on the Management of Disorders of Sex Development (2006). *Handbook for Parents*. 03/06/2017 tarihinde <http://www.accordalliance.org/dsdguidelines/parents.pdf> adresinden alınmıştır.
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L., & Morales, A. (2007). Qualitative research designs: Selection and implementation. *The counseling psychologist*, 35(2), 236-264.

- Crosson-Tower, C. (2003). *The role of educators in preventing and responding to child abuse and neglect*. U.S. Department of Health and Human Services. 04/06/2017 tarihinde <https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/educator.pdf> adresinden alınmıştır.
- Çalışandemir, F., Bencik, S. ve Artan, İ. (2008). Çocukların Cinsel Eğitimi: Geçmişten Günümüze Bir Bakış. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 14-27.
- DeLamater, J. & Friedrich, W. N. (2002) Human sexual development, *The Journal of Sex Research*, 39(1), 10-14, DOI: 10.1080/00224490209552113
- Department for Education and Child Development, (2013). *Responding to problem sexual behaviour in children and young people: Guidelines for staff in education and care settings*. 03/06/2017 tarihinde https://www.dec.dsa.gov.au/sites/g/files/net691f/responding_to_problem_sexual_behaviour_in_children_and_young_people.pdf adresinden alınmıştır.
- Dönmez, E. (2009). *Okul öncesi eğitimi öğretmenleri ve velilerin çocuk istismarına ve ihmaline yönelik görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Durham, A. (2009). Assessing children and young people's sexual behaviour in a changing social context. In M. C. Calder(Ed.), *Sexual abuse assessment: Using and developing frameworks for practice* (pp. 68–80). Lyme Regis: Russell House.
- Eliküçük, A. ve Sönmez, S. (2011). 6 yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(25), 45-62.
- Erol, D. (2007). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, çocuklardaki fiziksel istismar belirtilerine ilişkin farkındalıkları (Eskişehir il örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Guest, G., Namey, E. E., & Mitchell, M. L. (2012). *Collecting qualitative data: A field manual for applied research*. Sage publications.
- Kakavoulis, A. (1998). Early childhood sexual development and sex education: A survey of attitudes of nursery school teachers. *European Early Childhood Education Research Journal*, 6(2), 55-70.
- Kürklü, A. (2011). *Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmaline yönelik farkındalık düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Larsson, I. (2000). *Child sexuality and sexual behaviour*. Swedish National Board of Health and Welfare, Division of Child and Adolescent Psychiatry, Linköping University. 02/06/2017 tarihinde <http://www.jeanyveshayez.net/tele-pdf/larsson.pdf> adresinden alınmıştır.
- Larsson, I., & Svedin, C.-G. (2002). Sexual experience in childhood: Young adults' recollections. *Archives of Sexual Behavior*, 31(3), 263–273.

- Márquez-Flores, M. M., Márquez-Hernández, V. V., & Granados-Gámez, G. (2016). Teachers' Knowledge and Beliefs About Child Sexual Abuse. *Journal of child sexual abuse*, 25(5), 538- 555.
- McKee, A., Albury, K., Dunne, M., Grieshaber, S., Hartley, J., Lumby, C., & Mathews, B. (2010). Healthy sexual development: A multidisciplinary framework for research. *International Journal of Sexual Health*, 22(1), 14-19.
- Menmur, J., & Kakavoulis, A. (1999). Sexual development and education in early years: A study of attitudes of pre-school staff in Greece and Scotland. *Early Child Development and Care*, 149(1), 27-45.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2007). *Cinsel Gelişim*. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. 03/06/2017 tarihinde http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/cinsel_gelisim.pdf adresinden alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. 21/06/2017 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> adresinden alınmıştır.
- Miragoli, S., Camisasca, E., & Di Blasio, P. (2017). Child sexual behaviors in school context: age and gender differences. *Journal of child sexual abuse*, 26(2), 213-231.
- Sexual Violence Resource Center, (2013). *An overview of healthy childhood sexual development*. 03/06/2017 tarihinde <https://www.nsvrc.org/publications/an-overview-on-healthy-childhood-sexual-development> adresinden alınmıştır.
- Özdemir, O., Güzel Özdemir, P., Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589. Doi:10.5455/cap.20120433.
- Planned Parenthood (2009). *Hey, What do I Say? A parent to parent guide on how to talk to children about sexuality*. 04/06/2017 tarihinde <https://www.plannedparenthood.org/files/2514/0034/8138/ParentGuide.pdf> adresinden alınmıştır.
- Sağır, M. ve Gözler, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin çocuk istismarı ve ihmaline yönelik görüşleri ve farkındalık düzeyleri. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 68-102.
- Steelhammer, B., (2003). *Dealing effectively with child sexual behaviors*. 03/06/2017 tarihinde <http://www.cwpsalem.pdx.edu/ActivityGuide/Appendix/DealingEffectivelyChildSexualBehaviorProblems.pdf> adresinden alınmıştır.
- The National Child Traumatic stress Network, (2009). *Sexual Development and Behavior in Children. Information for Parents and Caregivers*. 04/06/2017 tarihinde http://nctsn.org/nctsn_assets/pdfs/caring/sexualdevelopmentandbehavior.pdf adresinden alınmıştır.
- Tuğrul B., ve Artan İ. (2001). Çocukların cinsel eğitimi ile ilgili anne görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 141- 149.

- Tunca, N. ve Özer, Ö. (2015). Pre-service Teachers' Awareness of Child Abuse. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 97-118.
- World Health Organization (2015). *Sexual health, human rights and the law*. 02/06/2017 tarihinde http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/175556/1/9789241564984_eng.pdf?ua=1 adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Social interactions in an individual's life, affect the individual's sexual identity, sexual behavior and attitudes (DeLamater & Friedrich, 2002). It is becoming clear that sexuality is an important part of human life. On the other hand; It seen that sexuality is often used for commercial purposes in the marketing of digital games, movies on TV, toys, clothes and music videos. Because of Media communication tools children of all ages are exposed to such inappropriate content (Department for Education and Child Development, 2013).

Sexuality consists of the individual's values, attitudes, feelings, interactions and behaviors. Perception of sexuality is affected entirely by biological, psychological, social, political, economic, cultural, historical and religious factors (World Health Organization, 2015). Sexuality can change according to time, place, different generations, culture and society (Larsson, 2000). Biologically based male or female status is explained as gender. Sexual identity is a concept independent of gender. Sexual identity can be expressed as an awareness of the individual's gender, the recognition of the body, appropriate behavior in feelings and thoughts (National Education Ministry, 2007).

Preschool teachers should have information about the sexual development of children and to be trained in this subject for the child's healthy development. According to the World Health Organization, sexual health is an individual's physical, mental and social well-being in sexual relationship. For people to protect their own sexual health and make their own decisions they should be given sexual information and training in the sexual development (World Health Organization, 2015). It is necessary to respect the child's privacy and to respond carefully to his/her questions related to sexual issues. Children's lack of information about their body, emotional, and physical aspects can cause children to be vulnerable to some kinds abuse and neglect (Larsson, 2000).

The aim of this research is to reveal the knowledge and awareness of the teachers who play an important role in the healthy sexual development of the children, about the sexual development of the children. When look at the National Ministry of Education (2013) pre-school education program, there is not enough information about sexual development. *Sexual development, sexuality, male* and *female* words are not included in the program. For this reason, the attitudes, views and behaviors of pre-school teachers about sexual education is issue of concern. Especially in Turkey sexuality is seen as a taboo and for this reason, teachers do not have enough attention to this subject. According to many development theorists, the basic characteristics of personality are determined in the first years of life (Özdemir, Güzel Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012). In early childhood, children are more concerned about sexual issues than in the coming years (Miragoli, Camisasca & Di Blasio, 2017). Therefore, when preschool teachers are knowledgeable in the field of sexual development and when they are aware of the importance of sexual development this will make a positive contribution to the person's personality. The purpose of this study is to examine the preschool teachers' views towards sexual development in early childhood. Within this aim, our question is "What are the views of pre-school teachers about the child's sexual development?"

2. Method

In this study Qualitative research method was used. It was designed with case study. In this study, face-to-face interviews were conducted as the primary source of data for preschool teachers' opinions on the child's sexual development. Research sample constituted 28 preschool teachers these working in 8 independent kindergartens in Ankara. The maximum diversity sampling method, which is one of the objective sampling methods, was used in order to reach the teachers. When we look at the demographic information of teachers, 27 teachers male and 1 teacher female. 23 teachers have taken courses at the undergraduate level for the child's sexual development. 4 teachers participated in seminars on sexual development and 1 received in-service training. Individual interviews were held with the teachers. Semi-structured interview form was used by the researcher as data collection tool. Content analysis method was used in the research. different themes were created about the phenomenon or event and the codes under these themes are determined and interpreted. In the analysis process, researchers tried to increase reliability by reviewing the themes they had created and the codings. participant views' frequency showed in the tables. Researcher use quotations were made from answers given by interviewees.

3. Findings, Discussion and Results

As a result of the research, teachers supported the education of sexual development in early childhood education. Teachers said that the most common behaviors in children, wondering about their body, masturbation and gender discrimination. Similarly, (Balter, Rhijn & Davies, 2016; Larsson & Svedin, 2002) found that the most common sexual behaviors exhibited by children were looking at genital regions and masturbation. Such situations can be seen in children at this age, but the most important thing is that how teachers behave in these situations. So it is important to give teachers sexual development education. it was seen that teachers had sufficient knowledge about sexual development. they correctly defined neglect and abuse in general. The content of the sexual development course must be appropriate for the child's level of development, includes family education and includes information about neglect and exploitation. However, it was seen that teachers had the confusion about how to follow the way in case of neglect and abuse. Similarly, In the surveys (Márquez-Flores, Márquez-Hernández & Granados-Gómez, 2016; Tuncay and Ozer, 2015), researchers conclusion that the majority of teacher do not know how to behave in case of neglect and abuse. As a recommendation, it has been proposed to increase the training on sexual education for teachers and to give trainings on how teachers will follow the cases of neglect and abuse.